

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Ex principiis doctrinæ Augustinianæ eadem veritas manifestatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

lectus : non autem per motionem physicam & physicè applicantem.

Verùm præterquam quod hæc responsio §. sequenti impugnetur, eam expressè, & in terminis excludit D. Thomas super cap. 8. Epistolæ ad Roman. lect. 3. ubi ait : *Posset sic intelligi, quicumque Spiritu Dei aguntur, sicut quodam doctore & direttore, quod quidem facit Spiritus Sanctus, in quantum nos illuminat interius quid facere debeamus.* Et paulò post subiungit : *Sed plus intelligendum est, in hoc quod dicitur, quòd Spiritu Dei aguntur. Illa enim agi dicuntur, quæ quodam superiori instinctu moventur : unde de brutis dicimus, quòd non agunt, sed aguntur, quia à natura moventur, & non ex proprio motu ad suas actiones agendas. Similiter etiam homo spiritualis, non quasi ex motu proprio voluntatis principaliter, sed ex instinctu Spiritus Sancti inclinatur ad aliquid agendum, secundum illud Isaiæ 56. Cum venerit quasi fluvius violentus quem Spiritus Dei cogit. Et Luca 4. dicitur quòd Christus agebatur à Spiritu in desertum. Non tamen (subiungit Sanctus Doctor) per hoc excluditur quin viri spirituales per voluntatem & liberum arbitrium operentur, quia ipsum motum voluntatis & liberi arbitrij Spiritus Sanctus in eis causat : secundum illud ad Philipp. 2. Deus est qui operatur in nobis velle & perficere. Non poterat Sanctus Doctor feliciter & clarioribus verbis explicare nostram sententiam, ac simul præcipuum Adversariorum fundamentum evertere.*

§. III.

Ex principijs doctrina Augustiniana eadem veritas manifestatur.

Innumera adduci solent Augustini testimonia ad divinorum decretorum efficaciam suadendam : hic breviora tantùm & facilia colligemus.

13. In primis ergo Aquilinus doctor, & invictissimus divina gratiæ gratiæ propugnator, variis in locis supra à nobis relatis, docet hominem non posse divinæ voluntati resistere; & hoc ita certum reputat, ut nisi hoc credamus, periclitari primum nostræ fidei confessionis initium, asseveret : Sed decreto purè indifferenti, & motioni moraliter tantùm excitanti, voluntas potest resistere, etiam in sensu composito, & potentia consequenti : id est cum illa conjungere resistantiam & dissentium, ut fatentur Adversarij : Ergo tale decretum indifferens, doctrinæ Augustini repugnat.

14. *Disp. 4. Et 6.* Secundò, Idem S. Doctor variis in locis Tractatu præcedenti relatis, docet Deum in sua prædestinatione seu decreto, futura facta præcise : Sed divinum decretum non potest esse medium ducens in certam & infallibilem nostrorum actu liberorum cognitionem, nisi sit ex se & ab intrinseco efficax, ut ibidem ostendimus, & fatentur Adversarij, qui idcirco tale medium non assignat, sed recurrunt ad veritatem objectivam, vel ad supercomprehensionem causarum secundarum, ut constat ex dictis ibidem : Ergo Augustinus agnoscit in Deo decreta ex se & ab intrinseco efficacia.

15. Tertiò, Idem Augustinus de gratia & libero arbitrio cap. 5. de corrept. & gratia cap. 10. 12. 14. 15. de Prædest. SS. cap. 6. & alibi passim, recognoscit gratiam efficacem ab intrinseco, quæ Deus corda hominum certissimè, indeclinabiliter, insuperabiliter, invictissimè, immutabiliter, & infallibiliter, trahit, & convertit, quando, ubi, & quomodo voluerit : cuius verba brevitatibus causâ

A prætermitto : sufficiant ista quæ habentur in libro de Prædest. SS. cap. 8. *Hæc itaque gratia, quæ occultè humanis cordibus, divinâ largitione tribuitur, à nullo duro corde respuitur : idèò quippe tribuitur, ut cordis duritia primitiis auferatur.* Quæ verba soli gratiæ ex se efficaci possunt cum proprietate applicari : At semel admittà gratiâ ab intrinseco efficaci, necessariò debet concedi decretum ab intrinseco efficax, ut fatentur Adversarij, & de se manifestum apparet : Ergo talia decreta ab intrinseco efficacia, sunt de mente Sancti Patris nostri Augustini.

B Quartò, Augustinus pluribus in locis certitudinem & infallibilitatem consensûs nostræ voluntatis à Deo prævisi, reducit in divinam omnipotentiam, & in supremum dominium quod Deus habet in nostras voluntates ; ut constat ex cap. 14. libri de corrept. & gratia, ubi ait, quòd Deus de ipsis hominum voluntatibus quod vult facit. Quòd sine dubio habet humanorum cordium quocumque voluerit inclinandum omnipotentissimam potestatem. Quòd magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas. Item cap. 20. libri de gratia & libero arbitrio dicit, Deum dominari voluntatibus hominum. At negantes decreta ab intrinseco efficacia, non reducant infallibilitatem consensûs voluntatis nostræ in divinam omnipotentiam, & in supremum & absolutum dominium in nostras voluntates, sed in ejus præscientiam explorantem circumstantias temporis & loci, in quibus voluntas creata, sub auxilio Dei indifferente, & moraliter tantùm excitante, seipsam determinatura est ad consensum : Ergo illi longissimè ab Augustino distant.

C Quintò, Idem S. Doctor libro 1. ad Simplicianum quæst. 2. dicit quòd *Effectus misericordiæ Dei non potest esse in hominis potestate, ut frustra tile misereatur, si homo nolit : si enim Deus misereretur, ergo jam volumus, ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus : Deus enim est qui operatur in nobis velle & perficere.* Ergo Augustino efficacia divini decreti, & gratiæ ex illo profluentis, non subjicitur libero arbitrio, nec expectat, aut supponit, sed potiùs efficit & causat ejus determinationem & consensum.

D Denique, Idem Augustinus in infinitis prope modum locis, docet Deum per suam gratiam facere homines *ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes*, ut constat ex Epistola 107. ad Vitalem. Illam intrus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant : ita enim loquitur libro 1. contra duas Epist. Pelag. cap. 19. Denique in libro de gratia & libero arbit. cap. 21. sic ait : *Agit omnipotens Deus in corde hominum, etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat quod per eos agere ipse voluerit, qui omnino injustè aliquid velle non novit.* Et post multa Scripturæ testimonia, quæ ad hoc probandum adducit, tandem sic concludit : *His & talibus testimoniis divinorum eloquiorum, quæ omnia commemorare nimis longum est, satis quantum existimo, manifestatur operari Deum in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit ; sive ad bona, pro sua misericordia ; sive ad mala, pro meritis eorum (intellige quantum ad materiale & ad entitatem malitiæ substratam) iudicio utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper tamen iusto.* Ergo ex Augustino, quidquid incitum est in nostra voluntate, & ex ejus sinu visceribusque nascitur, totum

hoc à Deo causatur, nec ab illo supponitur, vel expectatur. Unde Epist. 107. ad Vitalem dicit, quod *bonam voluntatem cuiusque non invenit in corde, sed facit.*

19. Dices, Augustinum his locis solum velle, operari Deum motum hunc, & inclinationem, seu determinationem voluntatis nostræ, mediante motione morali de se indifferenti, & objecti excitatione, seu propositione.

Sed contra primò: Augustinus dicit *Deum intus in corde hominis operari*, id est in voluntate: Sed propositio objecti, seu motio moralis, intus in voluntate non fit, sed ab intellectu, qui est extra voluntatem: Ergo Augustinus non loquitur de motione morali.

Secundò, Idem S. Doctor de gratia & libero arbitrio cap. 16. dicit quod *Deus facit ut faciamus, prebendo vires efficacissimas voluntati.* Sed motio moralis non præbet vires efficacissimas voluntati, cum eam tantum extrinsecè, & objectivè alliciat & inuitet: Ergo de ea Augustinus non agit.

20. Confirmatur: Idem S. Doctor loco supra relato de corrept. & gratia, docet mutationem cordis in homine, fieri in vi potestatis infinitæ Dei, qui sine dubio (inquit) *habet inclinandum cordium omnipotentissimam potestatem.* Atqui sola excitatio moralis, cum innitatur propositioni objecti finiti, omnipotentissimam potestatem non habet, sed est finitæ virtutis & allicientis, ut constat: Ergo idem quod prius.

21. Confirmatur amplius: Idem Augustinus libro 2. contra duas Epist. Pelag. cap. 20. loquens de mutatione Regis Astaris, dicit quod *Deus cor Regis occultissimè & efficacissimè potestate convertit, & transfudit ab indignatione ad lenitatem &c.* Quæ verba ita emphatica, procul dubio, motionem plusquam morale designant.

Addo etiam quod Pelagius hanc morale motionem, mediâ illustratione & propositione objecti, non negavit, saltem in tertio statu suæ hæresis; ut constat ex verbis ipsius Pelagij, quæ supra retulimus ex Augustino libro de gratia Christi cap. 7. & 10. quibus docet Pelagius, quod *Deus operatur in nobis velle quod bonum & sanctum est, quatenus nos multiformi, & ineffabili dono gratiæ celestis illuminat: quatenus stupentem suscitatur voluntatem, & suadet omne quod bonum est &c.* Et tamen talem illuminationem, suasionem, & excitationem morale non sufficere, docet Augustinus ibidem: Ergo locis citatis non loquitur solum de motione morali.

§. IV.

Mens Divi Thomæ aperitur.

Dati in Deo circa nostros actus liberos, decreta ex se, & ex natura sua efficacia, mens est ac sententia D. Thomæ certa & indubitata, ut ex pluribus ejus doctrinæ principiis facile colligi potest.

22. In primis enim S. Doctor hic quæst. 19. art. 7. docet quod voluntatis seu volitionis divinæ nulla est assignabilis causa: At si in eo sint decreta indifferentia, & arbitrij humani determinationem expectantia, erit assignabilis aliqua causa volitionis divinæ, nimirum consensus, seu determinatio liberi arbitrij creati, quæ erit causa cur Deus determinatè velit conversionem Petri v. g. & cur determinatè in actus liberos nostræ voluntatis influat: Ergo juxta D. Thomam, non dantur in Deo decreta indifferentia, determinationem volunta-

tis creatæ expectantia.

23. Secundò, D. Thomas pluribus in locis, contingentiam & libertatem in operando voluntatis creatæ, non reducit in ipsam causam proximam creatam, sed in ipsam causam primam, tanquam in primam radicem, unde oritur in nostris actibus modus libertatis & contingentis. Nam 1. Perhierm. lect. 14. dicit quod *Voluntas divina est intelligenda ut extra ordinem entium existens, veluti causa quadam profundens totum ens, & omnes ejus differentias: sunt autem differentie entis possibile & necessarium, & idè ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus.* Et 1. parte quæst. 22. art. 4. ait quod *modus contingentis & necessitatis cadit sub provisione Dei, qui est universalis provisor totius entis: non autem sub provisione aliquorum particularium provisorum.* Idem docet 6. Metaph. lect. 3. in fine, his verbis: *Ad divinam providentiam pertinet non solum quod faciat hoc ens, sed etiam quod det contingentiam vel necessitatem; unde causalitati cujuslibet alterius cause subditur solum quod effectus ejus sit: quod verò sit necessario, vel contingenter, dependet ex causa altiori, quæ est causa entis in quantum est ens, à qua ordo necessitatis & contingentis in rebus provenit.* Cum hoc autem principio, quod frequenter repetit & inculcat S. Doctor, tanquam præcipuum, ac firmissimum suæ doctrinæ fundamentum, decreta indifferentia & Molinistica, consensum & determinationem voluntatis creatæ supponentia, vel expectantia, non posse coherere, manifestum est.

Si enim causa prima habet in se vim causandi libertatem & contingentiam nostrorum actuum, multò magis quam ipsa causa proxima creatæ; evidens est quod non debet illam supponere vel expectare à voluntate creatæ, & à consensu futuro, sed illam prævenire, & efficere; cum nulla causa supponat vel expectet suum effectum, sed illum causet & præveniat, saltem prioritate naturæ, ut docent Philosophi, qui idcirco definiunt causam, *id ad quod sequitur effectus.*

D Addo quod, si ex divino decreto, ut à primò principio & prima radice, ordo contingentis & necessitatis in rebus creatis oriatur, & emanet, illud ex se & in se habet vim & principium componendi & servandi libertatem & contingentiam in nostris actibus; quia habet principium & vim eam causandi, ac proinde non potest eam tollere, quamvis prioritate causalitatis & naturæ, consensum & determinationem nostræ voluntatis antecedit: & sic evertitur ac corrumpitur præcipuum & ferè unicum Adversariorum fundamentum.

E Confirmatur: S. Thomas 1. ad Annibal. dist. 47. quæst. unica art. 4. dicit quod *Voluntate Dei non solum res in esse, producuntur, sed etiam rebus producendis modum quo producantur prædeterminavit.* Quibus verbis decretum indifferens, & expectans determinationem consensu nostri penitus jugulavit. Si enim Deus rebus producendis modum quo producantur prædeterminavit, etiam prædefinivit, & prædeterminavit modum libertatis & contingentis, cum quo nostri actus liberi producuntur; ac proinde illum non supponit, vel expectat à libero arbitrio, ut docent Molinistæ, sed potiùs illum efficit & causat, ut asserunt Thomistæ.

24. Secundum principium doctrinæ D. Thomæ, ex quo etiam sequitur manifesta destructio decretorum indifferentium, est affine præcedenti, & continetur